

מתיקות ועריבות התורה

סיפורים משלים ואגדות
לשולחן שבת

פרשת ויצא

מעשים טובים?!

ואם כן צריך האדם לשאול את עצמו, להיכן נעלמה הקנאה במעשים הטובים של חברו?

יותר מכך גם כאשר רואה בחברו מעשים טובים, מיד הוא חושד ובודק מה האינטרס שיוצא לו מזה וגם אם לא מוצא מיד מגיב באופן אוטומטי שוודאי יש כאן אינטרס צדדי שהוא מרוויח מזה וכדו'.

כל זה נוצר במוח האדם בגלל שהרגיל את עצמו לחשוב בצורה לא חיובית ולקנא - בדירה, בכסף ובכל דבר חומרי שיש לזולתו.

כאשר יחשוב כך האדם באופן תמידי, הרי שיהיה לו קשה להוציא ממוחו את הלך חשיבתו תפיסתו והסתגלותו לחיי העולם הזה. כמו כן יהיה לו קשה להבדיל בין עיקר לטפל ובין דבר נכון ללא נכון..

רבינו יונה כתב "אל יקנא לבך בחטאים כי אם ביראת השם תקנא ואליה תכסוף ותתאווה כל היום, וזאת מחובת הצדיק שלא תיפרד ולא תסור מלבבו מחשבת יראת השם והקנאה והחשק להגיע לשלמות הכל ולא ירפה החשק והתאווה הזאת מן בוקר ועד ערב"

בספר 'נועם אלימלך' כתב שיש חשיבות ותועלת רבה לקנאה במעלות ורוחניות, שכאשר אדם עובד את השם מעצמו לפי שכלו הוא אינו יכול להגיע ולעלות כי אם עד מקום ששכלו מגיע וכפי שורשו וכוח הבנתו, אבל כשאדם רואה בחברו דבר טוב והוא מקנא בו וחפץ אף הוא לעשות כמותו, מביאה הקנאה שיעשה אפילו שלא כדרך הטבע ויכול לעלות למעלה על ידי זה. וזו הכוונה בפסוק "אל יקנא לבך בחטאים כי אם ביראת השם כל היום" [משלי כ"ג].

על שאלה ואחרות!!

ניתן להאזין לשיחותיו של הרב גדעון ראובן בשידור חי מידי שבוע ב"קול הלשון" על ידי זיהוי קולי במס' 03-6171111 ולהקיש * [אפשר לקבל צינתוק]. כמו כן ניתן

פנינים ממח"ס "זרע שמשון"

לרבינו הקדוש רבי שמשון חיים ב"ר נחמן מיכאל נחמני

"ה' יסעדנו על ערש דוי, כל משכבו הפכת בחליו" [מ"א, ד']

מסביר בעל ה"זרע שמשון" - בילקוט שמעוני מובא: תנא דבי אליהו כשנשתברו הלוחות על ידי משה רבנו נגזירה גזירה על ישראל שילמדו תורה מתוך השעבוד, מתוך הטלטול, מתוך הטירוף, ומתוך הדחק, ומתוך שאין להם מזונות.

וכמו שאומרת הגמ' בעירובין [נד.] אלמלא לא נשתברו הלוחות הראשונות לא נשתכחה תורה מישראל.

וזה מה שאומרת הגמ' בנדרים [מא.] על הפסוק בתהילים [מ"א, ד'] "כל משכבו הפכת בחליו" אמר ר' יוסף שהחולי גורם לאדם לשכוח את תלמודו. הסיבה לכך היא שמתחילה ניתנה התורה לישראל כשהמילים חרות על הלוחות והיו לומדים את התורה מתוך שלוה ולא היו שוכחים, אך לאחר שבירת הלוחות נגזר עליהם ייסורים ושיהיו שוכחים תלמודם. וכששולט ח"ו על איזה תלמיד חכם הדין של ייסורים הבאים מחמת שבירת הלוחות, אז שולט על התלמיד חכם גם הדין של השכחה והם תלויים האחד בשני.

"ותרא רחל כי לא ילדה ליעקב ותקנא רחל באחותה ותאמר אל יעקב הבה לי בנים" [ל', א']

כותב רש"י - 'קנאה במעשיה הטובים, אמרה, אילולי שצדקה ממני לא זכתה לבנים'.

הרי לנו במה צריך האדם לקנא וללמוד מזולתו, במעשיו הטובים.

במדרש מובא אילולי שקינא אברהם לא היה קונה שמים וארץ. שאמר אברהם למלכי צדק 'כיצד יצאת מן התיבה?' אמר לו 'בצדקה שהיינו עושים שם' אמר לו 'וכי מה צדקה היה לכם לעשות בתיבה? וכי עניינים היו שם? והלא לא היו שם אלא נח ובניו, ולמי הייתם עושים צדקה?' אמר לו 'על הבהמה ועל החיה ועל העוף. לא היינו יושבים אלא נותנים היינו, לפני זה ולפני זה, כל הלילה.' אותה שעה אמר אברהם 'ומה אילולי שעשו צדקה עם בהמה וחיה ועוף, לא היו יוצאין. וכיון שעשו צדקה יצאו, ואני אם אעשה עם בני אדם על אחת כמה וכמה' באותה שעה נטע אשל בבאר שבע אכילה שתייה לווייה.

הרי לנו במה צריך האדם לקנא בזולתו? ביראת שמים שלו, במעשים הטובים ובלימוד התורה.

כמה חבל שהאדם באופן בלתי מודע מקנא בחברו על דברים שהם חסרי ערך, של כסף עושר וכבוד. אפשר לראות זאת כמעט בכל תחום כאשר מדברים על כסף, דירה או שאר ענייני העולם הזה הרי שמיד ניצת אור בעיניים של הבנאדם והוא ממש מתעניין חוקר ובודק כיצד הוא עושה כסף ואיך זה מסתדר וכו'.. אך כאשר זה נוגע ליראת שמים ולימוד התורה, הרי שמיד מנסים להעביר נושא או שמגיבים באדישות את החידוש הזה כבר שמעתי וכדו'

פניני "אור החיים" הקדוש

לרבינו הקדוש רבי חיים ב"ר משה בן עטר זיע"א

"ויפגע במקום וילן שם... וישכב במקום ההוא, ויחלם והנה שלם מצב ארצה" [כ"ח, י"א - י"ב]

שואל ה"אור החיים" הקדוש - מדוע נאמר בפסוק "וישכב" הרי נאמר כבר "וילן שם"?

עוד צריך להבין מדוע נאמר "במקום ההוא"?

כמו כן מדוע נאמר בפסוק "והנה" שלכאורה נראה מיותר?

מסביר ה"אור החיים" הקדוש - כיוון שסיפרה התורה דרך הליכתו של יעקב הוצרך לכתוב גם ששכב במקום ההוא. ועוד רצה לומר שהמקום עצמו גרם לו לחלום ולא השכיבה שלו גרמה לו לחלום.

וכתב הפסוק "והנה" לומר לנו שאין זה היה חלום שווא, וגם אם זה חלום אין חלום ללא תבן בגדר דברי טעות שאין בהם משמעות. או שלא יאמרו שיעקב אבינו חלם זאת בגלל שעמום וכדומה שקורה לאדם שחולם בגלל זה, אלא כל החלום היה נגלה אצלו ומבואר כיום יאיר.

ומצאנו בכמה מקומות שנאמר "הנה" לומר לנו שהיה זה נבואה ממש. כמו "והנה ה' נצב עליו" [י"ג] "והנה מלאכי אלקים עלים וירדים בו" [י"ב].

הלכה למעשה הרב מנשה מורנו שליט"א מדיני מעשר כספים

וההוצאות מהרוח, ויוסיף במה שחסר לצדקה עד שיגיע למעשר מהרוח הנקי (כ"ה בנו"ב תניינא קצד' ובפתי"ש רמ"י סק"א, ובאהב"ח ח"ב פ"ח ס"ב. בברכ"י רמ"י סק"א כתב יש ליהור לקיים מצות צדקה בכל יום, והארי"ז ז"ל היה נותן צדקה לפני שחרית ומנחה).

ה. מה לעשות עם כספי המעשרות? עיקר חלוקת המעשרות תהיה לעניים, אם יש מי מקרוביו שהוא עני, לו משפט הבכורה. אחרי הקרוב מגיעים עניי עירו. הנכון להדר לכתחילה לחלק המעשרות לעמלי תורה (אהב"ח ח"ב פ"ח ס"א, שכי"ה בתנחומא פרשת ראה. אבל עניים קודמים לעמלי תורה, כמשי"כ בש"ד רמ"י ס"ק יז). אפשר לשלם שכר לימוד חודשי עבור ישיבה גדולה בה לומד בנו (אבל בישיבה קטנה יש לעניין, כיון שיש חיוב מצד המדינה לכל אדם לדאוג לבנו עד שיגדל, הרי הוא כדבר שבחובה שאי אפשר לתת ממעשר, וכעין זה באהב"ח ח"ב פ"ח ס"ב, ובאג"מ יו"ד ח"ב סימן קנ"ג, וביו"ד ח"א קמ"ג שאין יכול לתת שכר לימוד לבנו הקטן ממעשר מה"ט. ובקו"א לגר"ז הלכות ת"ת ס"א כתב שלאב חיוב ללמד בנו אף תורה שבע"פ דהיינו גמ', וממילא ישיבה קטנה הוא חיוב גמור על האדם לתת לבנו, ואין יכול לפרוע ממעשר, ובלא"ה דרך העולם כיום לפרנס ילדיהם עד גיל בגרות, ואין יכול לפרוע זה ממעשר, וע"ע בשבט הלוי ח"ה סימן קל"ג. אמנם ביחוד ח"ג סימן ע"ו התיר מגיל שש לשלם מכספי מעשר).

מותר לקנות כרטיס הגרלה למוסד תורני או ארגון צדקה, אם מדפיסים כמות ענקית של כרטיסים, כך שלכל כרטיס אין ערך כספי אמיתי, אבל אם מדפיסים רק כמות קטנה של כרטיסים, נמצא שלכל כרטיס יש ערך כספי, ואין לקנות כרטיס זה מכספי מעשר (כ"כ אג"מ או"ח ח"ד סימן ע"ו סעיף ב', ובשבט הלוי ח"ד סימן ר' התיר תמיד כיון שאין בזה חסרון לעניים). אפשר לתרום עבור הוצאת ספר תורני, שמטרתו זיכוי הרבים. אבל ספר שמטרתו זיכוי הכותב בהוצאת ספר, אין לתת עבורו מכספי מעשר (דרך אמונה פ"ז ממתנו"ע בציל"ד סק"ס משמיה דחזו"א). מותר לקנות ספרי קודש שקונה לביהמ"ד, אבל לביתו אסור, אפילו אם כתב שהספרים מכספי מעשר, כיון שאינו דבר מצוה, שספרים מצויים בימינו (ערוה"ש רמ"י ס"י, דרך אמונה פ"ז ממתנו"ע בביאור"ל. ואם המחבר עני, ומטרת הקניה כדי לסייעו, מתיר בספר חסידים סימן תתרח"ל).

א. מעשר כספים הינו זכות ואינו חובה (בשו"ע יו"ד רמ"י סעיף א' מבואר שמעשר הוא שיעור בנתינת צדקה, שאם ידו משגת יתן כפי צורך העניים, ואם אין ידו משגת כל כך יתן חומש למצוה מן המובחר, מעשר הוא מידה בינונית, ופחות מכאן עין רעה. כ"ה בשבות יעקב ח"ב סימן פה, כ"כ באהבת חסד ח"ב פרק יח' טוב שירגיל עצמו להפריש מעשר וכו', בערוה"ש רמ"י סעיף ה' וביחוד ח"ג סימן ע"ו. ומשי"כ באיגרת הגר"א צריך לתת חומש, ובלא"ה עובר כל רגע ורגע בכמה לאוין ועשין, כתב באורחות רבינו ח"ד עמ' קפ"ה ס"א שהוא לבעלי מדריגה ואינו מן הדין. ומי שפרנסתו דחוקה, כבר פסק רמ"א רמ"א סעיף ג' שאינו חייב לתת צדקה, עד שיהיה לו פרנסתו). ומ"מ הפרשת מעשר הוא ענין גדול, ועליו אמרו חז"ל עשר בשביל שתעשר (גמ' תענית ט), ובכל דבר אסור לנסות את הקב"ה, אבל במעשר מותר (רמ"א רמ"י סעיף ד', אהבת חסד ח"ב פ"ח ס"א. אמנם בשלי"ה כתב שרק במעשר תבואה מותר לנסות, לא במעשר כספים, הביאו פתי"ש סק"ב ובגליון מהרש"א).

ב. ראוי ונכון לתת מעשר בצורה מדויקת לא 'בערך'. אם יקשה בענינו לדייק, יכול להוסיף, ולכוין שנותן מעשר והיתרה תוספת לצדקה (כנה"ג יו"ד רמ"י, וכן מסיק בפתי"ש סוף סק"ב שכי"ה במשנת חכמים, ודלא כחות יאיר שכתב להקפיד דוקא על מעשר). ג. כשמתחיל לתת מעשר באופן קבוע, יתנה שנוהג כך בלי נדר (אהב"ח ח"ב פ"ח ס"ב, וכ"ה בפלא יועץ ערך מעשר. ובדרך אמונה פ"ז ממתנו"ע הביא שחזו"א יעץ שיתנה גם שלא יחול הצדקה עד שיבוא ליד העני, שבלא"ה יש חשש שיעבור על 'בל תאחר'. אם לא התנה כך, וכעבור זמן מה נקלע לקשיים ורוצה לחדול ממנהגו לאיזה זמן, צריך לעשות 'התרת נדרים' אצל חכם (כדן כל הנהגה טובה, כמבואר ביו"ד רמ"י סעיף א'). ד. אופן הפרשת המעשר, אין צריך בכל פעם שמרויח משהו לתת עליו מעשר, אלא יש לקחת פנקס ולכתוב עליו את ההכנסות, אם יש הפסדים עסקיים או הוצאות עבור ההכנסות גם כן לכתוב בפנקס, יקפיד לתת צדקה מפעם לפעם ויכתוב בפנקס, וכעבור חצי שנה או שנה יערוך מאז, שינכה ההפסדים

בשעה טובה ומוצלחת יצא לאור הספר "מתיקות ועריבות התורה" חלק ד'

על סדר פרשיות השבוע ומועדים בתוספת פניי ה"אור החיים" הקדוש

הספר מעצים נותן תובנות ולקחים לחיים.

הספר מתאים לדרשנים, יועצים, הורים, מחנכים ולכל שכבות הציבור.

יחן אהשיג ברשת גלילי' יפה נוף

052-7151420 / א' ז'אנ' 2015

כמו כן יתן להשיג ברשת חנויות "יפה נוף" את חלק ג', אך המהדורה מוגבלת והזריז נשכר!!!

"מתיקות ועריבות התורה" גם השקפה ומוסר, וגם דרך לחיים.